

Doina MODOLA

Alchimia armoniei

Discipol al Cătălinei Buzoianu, de la care a deprins modul de a gândi teatrul, îndrăzneala, libertatea viziunii, Anca Maria Colțeanu a fost remarcată încă în anul al IV-lea (1997) pentru spectacolul-examen *Deșteptarea primăverii* de Wedekind, distins cu Diploma UNITER pentru cea mai bună producție a școlilor și academiilor de teatru din România și cu premiul de regie la Festivalul studențesc de la Slobozia. Mereu dornică să pătrundă în intimitatea actului de creație și să descopere tainele meseriei, ea a asistat la elaborarea tuturor spectacolelor maestrei sale și a făcut asistență de regie pe lângă Victor Ioan Frunză, la spectacolul *Tamerlan*, realizat la Teatrul Național din București (o ucenicie plină de învățăminte, ținând de practica și

tehnica scenică, de proiecția monumentală), și pe lângă Vlad Mugur, la spectacolul *Scandal cu publicul* de Peter Handke la Piatra Neamț.

În 1998, Anca Maria Colțeanu și-a luat licența cu *Făt-Frumos din lacrimă*, dramatizare de Radu Macrinici, pentru care a luat premiul de debut la Festivalul Atelier de la Sfântu-Gheorghe.

Au urmat apoi, la Teatrul din Turn, Sighișoara, *Plugarul și moartea* de Johann von Tepl, pentru Festivalul de artă medievală, și un spectacol *Commedia dell'Arte* după Andrea Perrucci, experiențe interesante prin exersarea și explorarea codurilor scenice și a spațiilor alternative.

Prezența la Timișoara în stagiunea 2000-2001 a fost fastă pentru tânăra

Marius STĂNESCU și Elvira DEATCU

Marius STĂNESCU și Elvira DEATCU

regizoare, prin colaborările cu trupa maghiară și cea română. Cu *Evanghelia după Toma* de Radu Macrinici, pusă în scenă la Teatrul „Csiky Gergely”, puterea de materializare scenică a gândului a câștigat un plus de personalitate, finețe, mister.

În *Ivonna, principesa Burgundiei* de Gombrowicz, piesă cu grad înalt de dificultate, regizoarea a confirmat capacitatea de a crea universuri coerente și înclinația de a aborda marile probleme ale existenței, într-o viziune unitară. În *Domnișoara Julia* de Strindberg, a investigat cu luciditate zonele tulburi ale străfundurilor umane, motivațiile obscure ale feminității. Aceeași seriozitate concentrată, lipsită de ostentație, și aceeași discreție a construcției au asigurat finalizarea spectacolelor.

Cu *Proștii sub clar de lună* de Teodor Mazilu la Teatrul Union, Anca Maria Colțeanu a pășit în zona teatrului independenților, încercând abordarea comediei.

Ceea ce pare s-o detașeze pe tână regizoare de generația ei (cel puțin până

acum) este refuzul esteticii urâtului, deviației, trivialului, încrederea în virtuțile revelatoare ale frumosului. E vorba mai cu seamă de opțiunile dramaturgice și de proiecția în imagini și metafore scenice, care îndulcesc cruditatea situațiilor sau a limbajului din text, modificând uneori esențial sensul (ca în *Evanghelia după Toma*).

Poate mai mult decât celelalte spectacole, reprezentativ pentru Anca Maria Colțeanu este *Alchimistul*, dramatizare de Radu Macrinici după celebra carte a lui Paulo Coelho (traducere: Micaela Ghițescu). Se împletesc în această montare înclinația pentru temele majore ale omului, formula parabolică, traseul inițiat și o anume dispoziție a rostirii de sine. Există o comuniune subtilă între *Santiago*, băiatul pornit în lume să-și împlinească ființa, tână regizoare și Marius Stănescu, interpretul rolului titular.

Aceeași fragilitate dispusă să înfrunte existența cu orice risc, căutând în fiecare încercare un sens, un îmbold, un rost,

încezătoare în visul său și aspirând spre totalitatea răspunsurilor.

Farmecul spectacolului rezultă tocmai din onestitatea firească a căutării. Înfruntând un text solicitant chiar la lectură, prin neconținutul semnalare a unor încifrări oculte, sub aparenta directete a întâmplărilor, regizoarea se păstrează cu simplitate și smerenie în condiția căutătorului, fără teribilisme sau simulacre, mereu disponibilă să descopere, dar și să-și reajusteze intuițiile, pentru a prinde înțelesul lor.

Alchimistul e un spectacol al afinităților și al comunicării, echipa care l-a realizat urmând ea însăși un itinerar inițiat, iscodind în comun semnificațiile ascunse, acceptând anevoioasa cale a căutării și condiția provizorie, aburoasă, vibratilă a adevărilor mereu descoperite, mereu îmbogățite, pe măsura instituirii și derulării spectacolului. Scenariul, provocator și descumpănitor prin densitatea neobișnuită a nivelurilor de semnificație și prin suspiciunea că, dincolo de vraja aparentei accesibilități, există o infinitate de sensuri și codificări dintr-o lume necunoscută, e departe de a se bizui pe structura unui conflict clasic constituit sau pe o intrigă aristoteliană. Dimpotrivă, el are cursivitatea – și legitimitatea! – dramaturgiei extra-europene, mai cu seamă asiatice, aducând, și prin subiect, cu acele romane și epopei ale vechiului teatru indian, în care eroul, după lungi peregrinări, dobândește o profundă cunoaștere a lumii. Precedente există și în teatrul european, prin simbolisti, expresioniști (piesa „cu stații”, parabolele existenței) sau suprarealiști, dar atmosfera exotică – acțiunea se petrece în Spania și în Africa Arabă – îi dă un anume parfum, aducând cu *O mie și una de nopți*, în care predomină teatralitatea întemeiată pe pilde, imagine, atmosferă, simbol, pe rostirea incantatorie și obiecte-emblemă.

Minunata scenografie a lui Dragoș Buhagiar, care semnează decorul, costumele și *light-design*-ul, fixează plastic cheia fantast-pilduitoare a drumului inițiat, în care sfera, runa, templul capătă o semnificație magică, pigmentată de înfiorări și de umor și deopotrivă o ingenioasă polifuncționalitate teatrală. Mica scenă

turnantă, cu piatra sacră în mijloc (care poate fi și la Mecca, și megalit, și altar, și piatră filosofală, și catarg etc.), dintr-o parte a scenei, e când corabie, când pavilion, când caravană, conținând și locul și mersul, aspirația spre țintă. Dispunerea transversală a spațiului de joc, perfect proporționat, având de o parte și de alta gradenele pentru public, are la capătul opus templul, locul sacru și „poarta spre dincolo”, unde va fi absorbit în final eroul, transformat în vânt.

Costumele și accesoriile (cristalele, cămilele, cărțile) au aceeași disponibilitate ludică, în care pitorescul izvorăște din nesecata imaginație plastică a tânărului artist, lăsând să se întrevadă arabescurile lucrăturii de Cordoba, fascinația poveștii, miracolul. Costumul țigăncii *joacă* alături de purtătoarea lui, Adriana Trandafir, de neuitat cu fulgerătoarea și intensă ei ivire: o capodoperă din piele mătăsoasă, moale, viu colorată. Întreaga apariție a eroinei cu aura ei insolită e o prezență scenică plină de aromele iuți și amenințătoare ale căii mantice, întrupată de temperamentul vulcanic al actriței.

Actorii descoperă cu bucurie lumea senină a utopiei și evoluează cu prospețime cuceritoare. Cei trei derviși, în dansul cu care debutează spectacolul, stabilesc diapazonul fantast ce captivează în credință și în alchimia căutării (mișcare scenică: Gabriel Pintilei). Lui Ioan Batinaș și Gabriel Pintilei le revine rolul întru chipării încercărilor, primejdiilor, războiului între clanuri, sugestiv figurate prin mimă și dans.

Marius Stănescu, actor cu date foarte aparte, are candoarea și vibrația marilor temerari. *Santiago*, băiatul care lasă teologia și un trai rânduit, asumându-și lucid riscul înfruntării necunoscutului pentru a-și împlini legenda personală, trăiește prin inteligența vibrantă a interpretării, prin simplitatea cu care se dăruiește textului, însuflețindu-l. O adevărată febră a aspirației își găsește astfel chipul adevărat, dând consistență dorului de a înțelege și a cunoaște.

Într-o formă cu totul nouă, Sebastian Papaiani, *Melchisedec*, regele Salemului, realizează un rol cărnos, plin de poezie și

nostalgia marilor repere. Cu totul memorabil, el pare să dețină știința de a deschide percepția lucrurilor ascunse și de a fi ghidul spiritual, de adâncă înțelepciune, apărut mai apoi sub toate chipurile.

Pe altă coordonată, Constantin Cojocaru, *Alchimistul*, are exaltarea stranie a ființelor fabuloase, care cunosc secretul pietrei filosofale și al elixirului vieții. El înțelege să transmită energetic elanul marilor idealuri, contaminând cu ardența neobositei deveniri.

Vijelioasă e apariția scenică a lui Mircea Constantinescu (*Conducătorul caravanei*), care cunoaște tainele deșertului, deslușindu-le semnele, actorul agrementând cu umor acest personaj enigmatic. *Englezul* lui Pavel Bartoș reface burlesc (costumul și accesoriile au o picantă funcție de caracterizare) dublul trăsnet al visătorului, ca erou tradițional, emoționant și ridicol, al romanului de aventuri.

Elvira Deatcu, în *Fatima*, atât prima iubire, cât și marea iubire a eroului, reprezintă prin aparițiile ei recurente,

foșnitoare, cu clinchet, înfiorarea, ispita, idealul și, poate, primejdiile feminității.

Laurențiu Lazăr (*Vânzătorul de cristaluri*) și Mugur Arvunescu (*Tatăl*) completează această lume colorată și vie prin ipostazele omului obișnuit, care preferă certitudinile existenței comune, mângâindu-se cu visul sau consolându-se cu sentimentul ratării.

Alchimistul este un spectacol al armoniei, bucuriei și speranței, de la care spectatorul pleacă îmbogățit cu o muzică interioară, pe care o uitase, o parabolă senină, mântuitoare, despre știința de a trăi.

Teatrul Odeon – Alchimistul de Radu Macrinici după romanul omonim de Paulo Coelho. Traducerea: Micaela Ghițescu. Regia: Anca Maria Colțeanu. Decor, costume și light design: Dragoș Buhagiar. Muzica: Raluca Ioan. Mișcarea scenică: Gabriel Pintilei. Cu: Marius Stănescu, Constantin Cojocaru, Sebastian Papaiani, Adriana Trandafir, Elvira Deatcu, Laurențiu Lazăr, Mugur Arvunescu, Mircea Constantinescu, Pavel Bartoș, Ioan Batiñaș, Gabriel Pintilei. Data premierei: 7 aprilie 2002.

În centru: Mircea CONSTANTINESCU

